

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
Тернопільська державна сільськогосподарська дослідна
станція ІКСГП НААН

ПЕРЕЛІК СОРТІВ
сільськогосподарських культур,
оригіномом і розповсюджувачем
яких є Тернопільська державна
сільськогосподарська дослідна
станція ІКСГП НААН

2019

Звертатися за адресами:

**Тернопільська державна сільськогосподарська
дослідна станція ІКСГП НААН:**

м. Тернопіль, вул. Тролейбусна, 12
тел. (0352) 43-61-44,
e-mail: ternopilds@ukr.net
www.ternopilds.te.ua
facebook.com/TernopilDS/

**Науково-технологічний відділ
рослинництва і землеробства ТДСГДС ІКСГП НААН:**

Тернопільська обл., Гусятинський район,
м. Хоростків, вул. Незалежності, 19,
тел.: (03557) 5-11-31,
e-mail: ntchorostkiv@ukr.net

**Науково-технологічний відділ тютюництва
ТДСГДС ІКСГП НААН:**

Тернопільська обл., Борщівський район,
сmt. Мельниця-Подільська, вул. І. Франка, 26,
тел.: (03541) 4-15-45,
e-mail: udst_tiapv@ukr.net

ДП «ДГ «Подільське» ТДСГДС ІКСГП НААН»:

Тернопільська обл., Гусятинський район,
м. Хоростків, вул. Незалежності, 19,
тел.: (0257) 5-30-60,
e-mail: dpdgpodilske@ukr.net

СОРТИ ВЛАСНОЇ СЕЛЕКЦІЇ

ПШЕНИЦЯ ОЗИМА

Сорт пшениці м'якої озимої Збруч

У Реєстрі сортів рослин України з 1994 р. Рекомендований для зон Лісостепу та Полісся.

Автори: Борисенко В.А., Савчук О.І. та ін.

Сорт інтенсивного типу. Середня врожайність складає 64,6 ц/га при генетичному потенціалі понад 90 ц/га. Сорт середньостиглий, вирізняється високою екологічною пластичністю, яка забезпечує стабільну урожайність та хороші хлібопекарські якості, незалежно від погодних умов. Показники морозо- та зимостійкості вище середніх, стійкість до осипання і вилягання висока. Вирізняється комплексною стійкістю до основних шкочочинних організмів.

За якістю зерна відноситься до групи класу цінних пшениць. Вміст білку становить 13,7%, клейковини – 32-34%.

Різновид – лютесценс. Колос веретеноподібний, солом'яно-жовтий, середньої щільності. Колоскова луска яйцеподібна з окремими рудиментами остей, середніх розмірів. Зернівка жовта, яйцеподібна з вираженою скловидністю, середніх розмірів. Маса 1000 зерен 46-49 г.

Агротехніка вирощування – загальноприйнята для зон Лісостепу та Полісся.

Оригігатор: Тернопільська державна сільсько-господарська дослідна станція ІКСГП НААН.

ГОРОШОК ПОСІВНИЙ (ВИКА ЯРА)

Яра вика, як одна з основних однорічних бобових культур, відіграє значну роль у вирішенні білкової проблеми в кормовиробництві України. Цінність вики полягає в її здатності з допомогою бульбочкових бактерій фіксувати біологічний азот і нагромаджувати велику кількість рослинного білку в вегетативній масі і зерні. В ґрунтово-кліматичних умовах західного Лісостепу вика дає достатньо високі врожаї зеленої маси та сіна. Врожай насіння вики значною мірою залежить від агротехніки культури та підбору сортів. Сорти, які створені на дослідній станції, мають високий потенціал кормової і насінневої продуктивності і добре пристосовані до місцевих ґрунтово-кліматичних умов.

Сорт вики ярої Подільська 2

Сорт укісного типу, характерною ознакою якого є підвищений темп наростання вегетативної маси в період гілкування-цвітіння. Занесений в Реєстр сортів рослин України з 1998 року, рекомендований для вирощування в зоні Лісостепу і Полісся України.

Різновидність – *typica*.

Сорт забезпечує врожай зеленої маси суміші 400-450, сіна вики 80-90, насіння 15-18 ц/га.

Вміст сирого протеїну в сухій речовині становить 20-21%.

На даний час сорт вики ярої Подільська 2 вирощується в господарствах різних форм власності Тернопільської, Житомирської, Хмельницької, Вінницької областей на площі понад 10 тис. га.

Оригінатор: Тернопільська державна сільсько-господарська дослідна станція ІКСГП НААН.

Сорт вики ярої Багатоплідна

Сорт зернового типу, характерною ознакою якого є утворення в плодоносних вузлах по 3-4 повноцінних боби, замість 1-2, як у звичайних сортів. Занесений в Реєстр сортів рослин України з 1999 року і рекомендований для впровадження в зоні Полісся.

Різновидність – *affinis*.

Сорт забезпечує урожай зеленої маси суміші 350-400, сіна 60-75, насіння 20-25 ц/га, зарахований до перших вітчизняних сортів з підвищеним потенціалом зернової продуктивності. Саме це сприяло швидкому поширенню його в господарствах зони Полісся, західного і центрального Лісостепу.

За результатами екологічного сортовипробування (2002-2004 рр.), проведеного в Інституті кормів УААН (нині – Інститут кормів та сільського господарства Поділля НААН), при урожаї сухої вегетативної маси на рівні зареєстрованого сорту Прибузька 19, урожай насіння сорту Багатоплідна перевищував його на 15-20%.

У господарстві ім. Шевченка Здолбунівського району Рівненської області протягом трьох років щорічно одержували на площах 40-50 га по 25-30 ц/га кондиційного насіння. Одержання високих врожаїв зерна сприяло швидкому поширенню сорту в господарствах Рівненської, Хмельницької, Житомирської областей на площі понад 12 тис. га.

Оригінатор: Тернопільська державна сільсько-господарська дослідна станція ІКСГП НААН.

Сорт вики ярої Ларія

Занесений у Реєстр сортів рослин України з 2005 року. Сорт створений методом складної міжсорткової гібридизації з подальшим індивідуальним добором на базі багатоплідних форм

Різновидність – *typica*.

Ознака багатоплідності проявляється залежно від умов року на 60-80% рослин. Сорт належить до зерново-укісного типу, створений для умов достатнього зволоження, що дозволяє йому повною мірою проявити свої потенційні можливості. Сорт дає до 380-450 ц/га зеленої маси вівсяної суміші, в т.ч.: вики 150-180, сіна вики 70-75, насіння 25-35 ц/га.

Приріст за кормовою та насінневою продуктивністю складає 10-15% до сорту Багатоплідна.

Слід відмітити, що сорт Ларія, при сприятливих умовах вирощування може забезпечувати до 30-35 ц/га зерна з умістом протеїну до 31%, що дає можливість використовувати його як добавку до зернового раціону великої рогатої худоби та свиней.

Оригінатор: Тернопільська державна сільсько-господарська дослідна станція ІКСГП НААН.

Сорт вики ярої Цвітана

Сорт створений шляхом штучної гібридизації кращих сортів і ліній місцевого сортотипу та спрямованого добору гібридного матеріалу.

Різновидність – *typica*.

Сорт належить до зерноукісного типу. Ознака багатоплідності, залежно від умов року, проявляється на 60-80% рослин. Характерною ознакою сорту є дружне масове цвітіння рослин та дозрівання бобів. За своїми біологічними властивостями добре витримує достатнє зволоження, не проявляючи явища зростання.

Урожай зеленої маси вико-вівсяної суміші 350-420 ц/га, в т.ч. вики 170-180 ц/га. Урожай насіння 20-25 ц/га. Вміст сирого протеїну в сухій речовині вегетативної маси - 21-23%. У зерні цей показник становить 31-33%, що дає змогу використовувати його як добавку до комбікормів.

Оригіатор: Тернопільська державна сільсько-господарська дослідна станція ІКСГП НААН.

Сорт вики ярої Подільська рання

У Реєстрі сортів рослин України з 2017 р. Рекомендований для вирощування у зонах Лісостепу та Полісся.

Автори: Бурак І.М., Бугайов В.Д., Самець Я.М., Кулька В.П.

Високоврожайний сорт зерно-кормового напрямку. Сорт створений шляхом штучної гібридизації кращих сортів і ліній місцевого сортотипу та спрямованого добору гібридного матеріалу та пластичний до впливу біотичних та абіотичних чинників навколишнього середовища. Virізняється раннім та дружним дозріванням насіння – на 10-12 днів швидше сортів-стандартів. За своїми біологічними властивостями добре витримує надмірне зволоження не проявляючи явища зростання.

Стебло – витке. Листки овальні без опушення. Урожай зеленої маси вико-вівсяної суміші - 400 ц/га, в т.ч. вики – 200-217 ц/га. Облистяність складає 58-61 %. Урожай насіння 25-27ц/га. Уміст сирого протеїну в сухій речовині вегетативної маси - 22-23%. Уміст білка в зерні 32-33%, що дає змогу використовувати його як добавку до комбікормів. Стійкість проти хвороб та шкідників – на рівні стандарту.

Агротехніка вирощування - загальноприйнята для даної зони. Обов'язковим елементом агротехніки є сівба з підтримуючою культурою. Обов'язковим заходом є контроль фітопатологічної ситуації у період вегетації.

Оригіатор: Тернопільська державна сільсько-господарська дослідна станція ІКСГП НААН.

КОНЮШИНА ЛУЧНА

Відродження та стабільний розвиток тваринництва неможливі без створення міцної кормової бази, основною складовою частиною якої та одним із головних джерел виробництва білка є конюшина лучна. Вихід кормів з урахуванням їх якості з одного гектара конюшини перевищує цей показник порівняно з у кукурудзою на силос у півтора рази, однорічних трав – більше, ніж вдвічі.

Як відомо, кормові культури відрізняються меншою пластичністю, ніж зернові. Їх продуктивність тісно пов'язана з умовами вирощування та біоритмами росту рослин під впливом зовнішнього середовища. Величезне значення для оптимального розвитку конюшини має екотип, який сформувався внаслідок багаторічного природного добору під дією певних факторів, характерних для зони вирощування.

Сорти добре пристосовані до ґрунтово-кліматичних умов західного Лісостепу і Полісся України, мають високий потенціал продуктивності і якості.

Сорт конюшини лучної Тернопільська 3

Занесений до Реєстру сортів рослин України в 1997 році, рекомендований до вирощування в зонах західного Лісостепу і Полісся України.

Має підвищену насінневу продуктивність, високі темпи росту вегетативної маси. Переваги цього сорту над іншими забезпечуються за рахунок скорочення періоду “бутонізація-цвітіння”, наявності до 20% бінарних суцвіть, високої облистяності рослин.

Стійкість проти вилягання – 4,5 бала, зимостійкість – 4,4 бала, ураженість найбільш поширеними хворобами незначна.

Сорт Тернопільська 3 належить до двоукісного ранньостиглого типу (*Trifolium pratense* Z, *Var sativum*, *gr. praesax*).

Кущі переважно прямостоячі чашовидної форми. Розетка компактна, середньої величини. Стебла середньої товщини, висотою 73-88 см, негубі, в основному без опушення. Стеблові вузли без антоціанового забарвлення. Кущистість в суцільних посівах складає 4-10, широкорядних та гніздових – 15-40 стебел.

Листки середнього розміру, продовгувато-округлі, слабко опушені або без опушення. Облистяність 45-55%. Квітки фіолетово-рожевого кольору різноманітних відтінків, зібрані в суцвіття. Головки середніх розмірів, яйцеподібної форми. Насіння змішаного типу забарвлення: 60% жовтого, 20 - фіолетового, 20 - оливкового. Маса 1000 зерен 1,8-2,0 г.

Травостій вирівняний. Цвітіння та дозрівання дружне. Вегетаційний період від весняного відростання до першого укусу – 96-108, до повної стиглості насіння – 175-193 дні.

Урожай зеленої маси сорту на сортодільницях України – 600-700 ц/га, насіння 2,5-3,0 ц/га, що переважає стандарти відповідно на 8-10 та 15-25%.

Агротехніка вирощування – загальноприйнята в зоні західного Лісостепу України.

Оригінація: Тернопільська державна сільсько-господарська дослідна станція ІКСГП НААН.

Сорт конюшини лучної Тернопільська 4

Занесений до Реєстру сортів рослин України в 2001 році. Рекомендований до вирощування в зонах Лісостепу і Полісся.

Створений методом добору із спонтанної мутації багатолисточкової форми конюшини та наступної гібридизації біотипів, які мали найбільшу кількість багатолисточкового листя, з місцевими високопродуктивними сортами.

Належить до ранньостиглого двоукісного типу (*Trifolium pratense* Z, *ssp sativum* gr, *Var Podolicum*, *chor F*, *Polyphillum*).

Характерною особливістю сорту є наявність на рослині залежно від погодних умов року від 20 до 40% багатолісточкового листя. За рахунок цієї ознаки покращується якість корму.

Зимостійкість та стійкість проти вилягання високі, ураженість найбільш поширеними хворобами незначна.

Кущі прямостоячі, чашовидної форми. Розетка компактна, сформована переважно з листя, яке складається з чотирьох-семи листочків. Стебла середньої товщини, висотою 65-70 см, слабо опушені, не грубі. Стеблові вузли без антоціанового забарвлення. Середня кількість міжвузлів 6,5, з коливанням від 5 до 7. Кущистість в суцільних посівах 3-8 стебел, широкорядних 18-35.

Листя середнього розміру, яйцеподібної форми, без опушення. Кількість листочків у складному листку коливається від трьох до семи. На стеблі є як трьохлисточкове, так і багатолісточкове листя, яке складає від 20 до 60% від загальної кількості листя на рослині.

Облистяність 54-57%.

Квітки фіолетово-рожевого кольору. Суцвіття – головка середніх розмірів, округлої форми.

Насіння – змішаного типу забарвлення: 60% - фіолетового, 20% - жовтого, 20% - оливкового. Маса 1000 насінин 1,8-2,0 г. Травостій вирівняний. Цвітіння та дозрівання дружне. Вегетаційний період від фази весняного відростання до першого укусу 80-95 днів, до повної стиглості насіння 170-180 днів. Урожай зеленої маси в сумі за два укуси коливається від 500 до 800 ц/га, що перевищує сорти-стандарту на 10-15%, урожай насіння – на рівні стандартів. Уміст перетравного протеїну на 2,0-2,5, облистяність на 5-7% вище, ніж у стандарту.

Агротехніка – загальноприйнята для конюшини лучної в ґрунтово-кліматичній зоні західного Лісостепу. Враховуючи, що при перезапиленні багатолісточкових та трьохлисточкових форм різко знижується кількість багатолісточкового листя на рослині, на насінневі цілі рекомендується висівати, дотримуючись просторової

ізоляції між трьохлисточковими сортами та сортом Тернопільська 4.

Оригіатор: Тернопільська державна сільсько-господарська дослідна станція ІКСГП НААН.

Сорт конюшини лучної Павлина

Сорт конюшини лучної Павлина створений методом штучної гібридизації кращих сортів місцевої селекції та Тернопільської багатolistочкової форми. Належить до двохукісного ранньостиглого типу. Має високу екологічну пластичність, високі темпи наростання вегетативної маси, зимостійкий, стійкий до ураження найбільш поширеними хворобами.

Листки нижнього ярусу цього сорту мають 8-10% багатolistочкового листя, що позитивно впливає на вміст перетравного протеїну в абсолютно сухій речовині, який на 1,5-2,5% більший, ніж у сортів, що не мають даної ознаки, і становить 23,0-24,5%.

Травостій вирівняний, цвітіння та дозрівання дружне. Вегетаційний період від фази весняного відростання до першого укусу складає 85-90 днів, до повної стиглості – 165-175 днів. Колір насіння: 60-80% фіолетове, 30-20% жовте.

Урожай зеленої маси в сумі за два укуси, залежно від умов року, становить від 635,8 до 784,0 ц/га, насіння – 2,5-3,3 ц/га.

Оригіатор: Тернопільська державна сільсько-господарська дослідна станція ІКСГП НААН.

КОРМОВІ БОБИ

Сорт кормових бобів Хоростківські

У Реєстрі сортів рослин України з 1964 року. Рекомендований для вирощування у зонах Лісостепу та Полісся.

Автори: Вітвицький М. А. та ін.

Високоврожайний сорт інтенсивного типу. Створений на основі місцевого екотипу і, як наслідок, надзвичайно пластичний до впливу біотичних та абіотичних чинників навколишнього середовища та ідеально пристосований до ґрунтово-кліматичних умов регіону. Генетичний потенціал урожайності – 50 ц/га. Середня врожайність коливається в межах 30-35 ц/га. Середньопізній сорт (вегетаційний період 82–87 днів). Сорт високорослий, але стійкий до вилягання, має міцне та пружне стебло. Virізняється одночасним та дружнім досяганням.

Стебло пружне, прямостояче. Листки овальні, слабо опушені. Біб гладкий, слабо опушений довжиною 4-6 см. Кількість зерен у бобі 5-7 штук. Насіння овально-видовжене, у фазу повної стиглості кремово-жовте, під час зберігання набуває світло-коричневого відтінку. Вага 1000 зерен 480-520 г.

Агротехніка вирощування – загальноприйнята для зони Лісостепу. Сорт кормового типу. Обов'язковим заходом є контроль фітопатологічної ситуації у період вегетації.

Оригінатор: Тернопільська державна сільсько-господарська дослідна станція ІКСГП НААН.

ТЮТЮН

Сорт тютюну Берлей 38

Занесений в Державний реєстр сортів України у 2001 році. Сировина купажного типу. Габітус рослини еліпсоподібний, висота 125 – 150 см. Кількість технічних листків 23 – 26 шт., розмір листкової пластинки 55x24см. Урожайність – до 30 ц/га. Вихід вищих товарних сортів до 90%. Уміст нікотину 1,48%. Основа листка сидяча, форма овальна, положення листка на стеблі горизонтальне, суцвіття щільне, шаровидне. Колір зрілого листка в полі світло-зелений, висушена сировина світло-коричневого кольору. Міжвузля короткі. Матеріальність висока. Сорт середньо-пізньостиглий, вегетаційний період 135 днів; комплексно-стійкий до хвороб.

Догляд за розсадою та агротехніка вирощування загальноприйняті для тютюнів типу Берлей. Оптимальні строки посадки: друга-третья декада травня. Густота посадки – 70x40см.

Сорт пройшов екологічне випробування в степовій зоні України (Херсонська обл. і АР Крим) і показав добрі результати. Володіє високими господарсько-цінними ознаками. При відносно невисокому рості – високоврожайний.

Оригіатор: Тернопільська державна сільсько-господарська дослідна станція ІКСГП НААН.

Сорт тютюну Тернопільський 14

Занесений в Державний реєстр сортів України у 1999 році. Виведений шляхом індивідуального відбору з ліній супереліти сорту Тернопільський 7.

Габітус рослини овально-циліндричний, високорослий – 180 x 215 см, основа листка сидяча, число листків 24-25 шт. із середнім розміром 45 x 25 см. Після посадки в полі швидко приживається, має швидкий темп росту.

Томління триває 1-2 доби, сушіння рівномірне швидке. Матеріальність середня. Вміст нікотину в середньому 1,2%.

Відмінні ознаки від сорту Тернопільського 7 – світло-зелений колір листка в полі, висушена сировина жовтого кольору. Сорт комплексно-стійкий до хвороб. Збирання листя можна проводити в три прийоми, не втрачаючи при цьому якості сировини. Рекомендується для вирощування в фермерських та індивідуальних господарствах.

Норма висіву насіння 0,8 – 1,0 г на м². Догляд за розсадою, агротехніка вирощування загальноприйняті для східних тютюнів. Система удобрення – 20-25 т/га перегною під зяблеву оранку, або N₄₅P₆₀K₉₀ кг/га діючої речовини. Оптимальні строки посадки: друга-третья декада травня. Густота посадки – 70х25 см.

Сорт пройшов екологічне випробування в степовій зоні України (Херсонська обл. і АР Крим) і показав добрі результати.

Оригіатор: Тернопільська державна сільсько-господарська дослідна станція ІКСГП НААН.

Сорт тютюну Берлей 46

Урожайність – 30,0 ц/га (вище від стандарту на 6,0 ц/га) (в перерахунку на свіжозібране листя 214 ц/га), вихід вищих товарних сортів (I+II) – 93% (вище стандарту на 3%), виключення хімічної обробки в полі.

Сорт середньостиглий з вегетаційним періодом 90 днів. Середня врожайність 27-29 ц/га, вихід вищих товарних сортів (I і II) до 90%. Вміст в листках тютюну: нікотину – 1,3%, вуглеводів – 3,5%, білків – 4,5%. Характеризується зближеним дозріванням листків за ярусами, що дає можливість збирати листя в три прийоми, замість 4-5 прийомів.

Стойкий до несприятливих ґрунтово-кліматичних умов, володіє комплексною стійкістю до пероноспорозу, бронзовості томатів, білої пістриці і бактеріальної рябухи, придатний для безпестицидної технології вирощування.

Складові та особливості технології: попередник – озима пшениця, глибока зяблева оранка на 27-30см, удобрення - $N_{60}P_{90}K_{120}$, строки посадки – перша половина травня, збирання у три прийоми, сушіння листя в природних умовах (сараї, піднавіси, горища).

Оригіатор: Тернопільська державна сільсько-господарська дослідна станція ІКСГП НААН.

Сорт тютюну Тернопільський перспективний

Сорт виведений шляхом індивідуального відбору в популяціях міжсорткових гібридів Вірджинія 22 x Тернопільський 14.

Габітус рослини подвоєно конічний. Середня висота 160-170 см. Листок яйцеподібний, форма верхівки – помірно загострена, розмір листкової пластинки 45x25 см. Колір зрілого листка в полі – світло-зелений, а висушеної сировини – світло-коричневий. Кількість технічно стиглих листків 26 штук.

Середня урожайність – 28-30 ц/га. Вихід вищих товарних сортів становить 85%. Сировина скелетного типу. Сорт комплексно-стійкий до хвороб.

Вміст нікотину до 1,5%, вуглеводів 4,4% і більше. Матеріальність середня.

Оригіатор: Тернопільська державна сільсько-господарська дослідна станція ІКСГП НААН.

СОРТИ, ЯКІ РОЗПОВСЮДЖУЮТЬСЯ ЗГІДНО З УКЛАДЕНИМИ ЛІЦЕНЗІЙНИМИ УГОДАМИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЮ ДЕРЖАВНОЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЮ ДОСЛІДНОЮ СТАНЦІЄЮ ТА ЇЇ МЕРЕЖЕЮ

ПШЕНИЦЯ ОЗИМА

Сорт пшениці озимої Щедрість одеська

У Реєстрі сортів рослин України з 2014 року. Рекомендований для вирощування в степовій і лісостеповій зонах України.

Автори: Літвіненко М.А., Максимов М.Г. та ін.

Сорт напівкарликового типу для вирощування за інтенсивною технологією. Урожайність – 80,4-124,6 ц/га. Поєднує великий (9,2-11,4 см) добре озернений колос (62-71 зерен) та високий коефіцієнт кущення (720-910 продуктивних стебел на 1 м²). Завдяки своїй низькорослості (82-86 см) має виключно високу стійкість до вилягання, осипання та проростання зерна на корені при перестої.

Сорт середньо-пізньостиглий, вегетаційний період 286-288 днів.

Морозо- та зимостійкість середня (6-7 балів), засухо- та жаростійкість висока (8-9 балів). Сорт характеризується високими показниками стійкості до всіх видів іржі (8-9 балів), сажкових хвороб (8-9 балів), хвороб плямистості листя (7-8 балів), борошнистої роси (7-8 балів), фузаріозу колоса (6-7 балів) .

Сорт відноситься до класу цінних пшениць: вміст білка становить 12,6-13,8%, клейковини – 28-34%, сила борошна – 286-318 о.а.

Різновид – еритроспермум, колос білий, веретеновидной форми, довжина середня (93,6-97,7 мм). Колоскова луска

овально-ланцетної форми; зубець довгий (4,4-5,1 мм), прямий; плече середньої ширини (0,6-0,7 мм), пряме; зернівка овальна, ширина – 3,5-3,8 мм, довжина – 2,3-2,8 мм, товщина – 3,3-3,4 мм, відношення довжини до ширини – 2,2.

Рекомендується для вирощування за звичайною та інтенсивною технологією, а також в умовах зрошення. Virізняється підвищеною позитивною реакцією на високий фон азотного живлення. Завдяки комплексній стійкості до фітопаталогій не вимагає обробки фунгіцидами в роки, коли немає епіфітотій грибкових захворювань.

Оригінатор: Селекційно-генетичний інститут - Національний центр насіннезнавства та сортовивчення.

Сорт пшениці озимої Дарунок Поділля

У Реєстрі сортів рослин України з 2013 року. Рекомендований для вирощування у поліській, лісостеповій та степовій зонах України.

Біологічні ознаки: сорт Дарунок Поділля середньорослий, високоінтенсивний, західноєвропейського типу. Сорт середньостиглий, висота рослин 92-95 см, вегетаційний період 280-285 днів. Стійкий до вилягання (8,2-8,5 балів). Має вищесередню зимостійкість (8,3-9,0 балів) та посухостійкість (8,4-8,6 балів). Стійкий до ураження основними хворобами та шкідниками, до стікання, осипання та проростання зерна в колосі. Різновидність лютесценс.

Якість зерна: борошномельні та хлібопекарські показники сорту добрі. Зерно містить 14,0-14,5 % білка, 28,2-31,5 % сирої клейковини, сила борошна 284-353 а.о., об'єм хліба із 100 г борошна 950-1050 мл. Сильна пшениця.

Господарські ознаки: сорт високопродуктивний. За даними оригінатора (ІФРГ НАН України) у роки конкурсного випробування (2007-2012 рр.) урожай сорту Дарунок Поділля становив 87,4-100,8 ц/га, що залежно від року на 5,8-9,9 ц/га перевищувало урожайність національного стандарту. Урожай зерна сорту у державному сортовивченні (2010-2012 рр.) у 41 сортодосліді становив 50,4-91,4 ц/га.

Середня врожайність в зоні Степу за роки Державного випробування становила 50,2 ц/га, в зоні Лісостепу – 63,9 ц/га, Полісся – 58,6 ц/га. Гарантована надбавка до національного стандарту 2,2-3,5 ц/га.

Суттєві прибавки урожаю сорту Дарунок Поділля до національного стандарту 5,4-19,9 ц/га отримані у 15 сортодослідах 10 областей України (Чернівецька, Черкаська, Вінницька, Рівненська, Волинська, Івано-Франківська, Житомирська, Закарпатська, Львівська, Тернопільська). Максимальний урожай сорту Дарунок Поділля 91,4 ц/га одержано у Вінницькому Державному центрі експертизи сортів рослин.

Агротехнічні вимоги: для отримання високих урожаїв сорт необхідно вирощувати за інтенсивною технологією по кращим попередникам. На високих фонах мінерального живлення, щоб запобігти вилягання, необхідно вносити ретарданти. Специфічним для мінерального живлення сорту є необхідність ранньовесняного підживлення по мерзлоталому ґрунту та внесення добрив восени (до чи після посіву). Друге підживлення азотними добривами проводити лише після виходу рослин у трубку. З метою отримання висо-коякісного зерна потрібно проводити третє підживлення сухими азотовими туками чи позакореневе підживлення карбамідом N 10-15 кг на га у фазі колосіння-молочна стиглість.

Для забезпечення отримання високих урожаїв зерна необхідно проводити 2-3-разовий захист рослин від шкідників та хвороб, особливо після викидання колосу фунгіцидами типу альто супер, фалькон чи фолікур. Норма висіву насіння 4,5 - 5,5 млн схожих зерен на 1 га залежно від зони та вологозабезпечення. Сіяти необхідно в другій половині оптимальних строків.

Оригіатор: Інститут фізіології рослин і генетики НАН України.

Сорт пшениці озимої Зиск

У Реєстрі сортів рослин України з 2014 року. Рекомендований для Степу, Лісостепу та Полісся.

Автори: Лифенко С.П., Ериняк М.І., Федченко В.П., Наргал Т.П., Наконечний М.Ю. та ін.

Сорт високоінтенсивний. Середня врожайність складає 77,8 ц/га, генетичний потенціал значно перевищує 100 ц/га. Середньоранній (тривалість вегетаційного періоду 279-283 днів). Посухо- і жаростійкість високі, показники морозо- та зимостійкості вищі середніх, стійкість до осипання і вилягання – висока. Вирізняється комплексною стійкістю до основних хвороб.

За якістю зерна відноситься до групи екстрасильних сортів пшениці. Загальна оцінка хліба - 5,0 балів.

Різновид – ерітроспермум. Особливість сорту – у фазу кущення рослини стеляться. Колос веретеноподібний, солом'яно-жовтий, середньої щільності. Ості білі, розходяться в сторони, середньої щільності. Колоскова луска яйцеподібна з добре вираженою нервацією, середніх розмірів. Кіль доходить до основи луски, зазубрений у верхній частині. Кільовий зубець короткий, прямий, гострий. Плече пряме середньої ширини. Зернівка червона яйцеподібна середніх розмірів. Маса 1000 зерен – 43,0 г.

Сорт рекомендується для вирощування за інтенсивними або загальноприйнятими технологіями. Сорт найбільш придатний для вирощування продовольчого зерна високої якості. На азотні добрива позитивно реагує підвищенням урожайності та якості зерна. Особливістю сорту є здатність формувати повноцінне кущення навіть при пізніх строках сівби.

Оригінатор: Селекційно-генетичний інститут - Національний центр насіннєзнавства та сортовивчення.

ПШЕНИЦЯ ЯРА

Сорт пшениці ярої Струна Миронівська

У Реєстрі сортів рослин України з 2008 року. Рекомендований для вирощування в Лісостепу та на Поліссі.

Автори: Власенко В.А., Солона В.Й., Федченко Г.В., Мурашко Л.А., Голік В.С., Голік О.В.

Сорт високоврожайний (57,8–63,6 ц/га), середньоранній, стійкий до вилягання та обсіпання. Має підвищену посухостійкість, стійкість проти борошнистої роси та сажкових хвороб. Середньостійкий проти септоріозу, толерантний до ураження бурю іржею.

За показниками якості зерна відноситься до класу цінних пшениць. Маса 1000 зерен 47,0–48,8 г. Натура зерна 745–801 г/л, склоподібність 92%, вміст клейковини – до 29%, білка – близько 14%.

Різновидність - еритроспермум. Сорт середньорослий (до 97 см). Колос пірамідальний, довгий (10–12 см), нещільний (17–18 колосків на 10 см довжини стрижня). Ості завдовжки 9–10 см, грубі, сильно зазублені, ледь зігнуті, розходяться під кутом 45° по всій довжині колоса. Колоскова луска середня, ланцетна, із середньою нервацією. Зубець дуже короткий, ледь зігнутий. Плече округле, вузьке. Кіль вузький, середньозазублений. Зернівка видовжена, середня, борозенка середня, вузька.

Сорт інтенсивного типу. До умов вирощування середньо вимогливий. Термін сівби – ранній. Норма висіву 5,5–6,0 млн. схожих зерен на 1 га. Для формування високої зернової продуктивності у поєднанні з високими показниками якості зерна сорт потребує підвищених фонів мінерального живлення. За необхідності рекомендуються гербіциди.

Оригінатор: Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН.

ЯЧМІНЬ ЯРИЙ

Сорт ячменю ярого Тівер

У Реєстрі сортів рослин України з 2016 року. Рекомендований для вирощування на Поліссі.

Високоврожайний сорт інтенсивного типу. Середня врожайність коливається в межах 41,7–52,4 ц/га, хоча генетичний потенціал перевищує 80 ц/га. Середньостиглий (вегетаційний період 90–95 днів). Сорт низькорослий, стійкий до вилягання та обсіпання. Вирізняється комплексною дією до основних шкочочинних організмів.

Різновидність нутанс. Колос дворядний, циліндричної форми, нещільний, середньої довжини. Зернівка світло-жовта, середня, видовжено-еліптична, півчаста, тонкозморшкувата.

Сорт універсального типу. Обов'язковим є протруєння насіння одним із дозволених для використання протруєників. Агротехніка – загальноприйнята для зони вирощування сортів подібного типу.

Оригіатор: Інститут кормів та сільського господарства Поділля НААН.

СОЯ КУЛЬТУРНА

Сорт сої культурної Діадема Поділля

У Реєстрі сортів рослин України з 2015 року. Рекомендований для вирощування на Поліссі.

Автори: Іванюк С. В., Петриченко В. Ф., Корнійчук О. В. та ін.

Високоврожайний сорт інтенсивного типу. Середньоранній сорт (вегетаційний період – 105-115 діб). Урожайність коливається в межах 2,9-3,4 т/га. Вміст сирого протеїну – 38,7 %, жиру – 18,8 %. Сорт зернового типу використання. Маса 1000 насінин 173-178 г. Додаткове отримання врожаю 2,8-3,5 ц/га. Адекватно реагує на

зниження температурного режиму в період цвітіння та плодоутворення. Стійкий до вилягання та основних шкочочинних організмів.

Стебло пряме з сірим опушенням. Квітка фіолетового кольору. Боби грубоволокнисті, опушені, з 2-3 насінинами. Висота прикріплення нижніх бобів 12-14 см. Насіння овальне, жовте, рубчик світло-коричневий, середній, овальний.

Агротехніка вирощування – загальноприйнята для даної зони. Високопластичний сорт інтенсивного типу. Стабільно добре реагує на підвищений фон мінерального живлення.

Оригіатор: Інститут кормів та сільського господарства Поділля НААН.

ГІРЧИЦЯ БІЛА

Сорт гiрчици білої Ослава

У Реєстрі сортів рослин України з 2011 року. Рекомендований для Полісся, Лісостепу і Степу.

Створений методом індивідуально-сімейного добору з сорту Кароліна на фоні пізньовесняних строків сівби.

Характеризується підвищеною кормовою та насінневою продуктивністю. Рекомендується для використання як кормова, технічна та сидеральна культура.

Вегетаційний період до укiсної стиглості – 40-45 днів, до збирання насіння – 85-95 днів. Урожай сухої речовини – 6,0- 6,5 т/га, насіння – 2,8-3,0 т/га. Вміст у сухій речовині зеленої маси сирого протеїну – 18-19%, клітковини – 21-22 %. Вміст в сухій речовині насіння: олія – 26-28 %, сирого протеїну – 28-30 %.

Оригіатор: Інститут кормів та сільського господарства Поділля НААН.